

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 305. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890593434864.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Skrubtudsen

Skrubtudsen blev trykt første gang i NEH 8-66, der udkom 11.12.1866.

Eventyret er digtet under A.s besøg i Setúbal i Portugal i 1866, hvor han havde set en skrubtudse. Dog blev det senere omarbejdet i Danmark og handlingen henlagt hertil (Bemærkninger 23).

Dagbøger og breve belyser tilblivelsen. 26.6.1866 noterer A i Dagbøger: »Begynt Eventyret om *Skrubtudsen*« (VII 132). 12.7.1866 fortæller han fra Quinta do Pinheiro Edvard Collin: »Jeg har skizzeret to Eventyr: Diamanten i Frøens Hoved, ligesom ogsaa »Kløverblomsten«, men de maa gennemarbejdes« (BEC III 320). Når A i Bemærkninger taler om, at eventyret skulle gøres hjemligt, skyldes det, at det endnu på dette tidspunkt var en historie fra Portugal (se A-iana 3 rk. I 382f). Først da A kom hjem, tog han atter fat på eventyret. I et brev til Henriette Collin fra Holsteinborg 21.10.1866 hedder det: »Idag skriver jeg vist ned et Eventyr »Ædelstenen i Frøens Hoved«, jeg har i mit Hoved baaret dette Eventyr, der ikke er nogen Ædelsteen, fra jeg gik i Alkantaredalen og ved Setúbal« (BEC III 356). Og næste dag noterer han i Dagbøger: »begyndt paa »Skrubtudsen«« (VII 200). 23.10. var eventyret færdigt: »Endt Skrubtudsen og læst den høit. Efter Bordet læst iaften Portnerens Søn og Skrubtudsen« (ib. 200).

løvrigt er A.s vaklen mht. titlen, specielt forsåvidt angår om titelpersonen er en frø eller en skrubtudse, ret bemærkelsesværdig, idet han i udkastet udtrykkelig nævner, at han som barn har hørt en gammel kone fortælle, at der fandtes en ædelsten i skrubtudsens hovede (A-iana 2 rk. I 383), en folketro som også kendes fra Shakespeares *Som man behager II 1*. Ligeledes gør Ragnar Spärck opmærksom på, at A både har kendt de grønne frøers tilknytning til vandet modsat skrubtudserne og den grønne bevoksnings afhængighed af lyset (A-iana 2 rk. IV 202).

Niels Kofoed ser eventyret som en variation af motivet i *Den grimme Ælling*, men ædlere af holdning og mindre succesombrust: under et rædsomt ydre gemmer der sig skatte af værdi (Studier i H.C.Andersens fortællekunst. 1967.148).

259.2*Vinden*] anordning til at hejse vandspanden op og ned med. - **11***Brøndgjesterne*] allusion til brugen af brøndkure. - **15***Øienklemme*] 306 krampe i øjnene; dannet som parallel til mundklemme (krampe i munden).

260.40*transparente*] gennemsigtige.

261.14*Marias hvide Særkeærmer*] her antagelig snerle, *Convolvulus arvensis* og *C.sepium* (bruges også om stenbræk, *Saxifraga*). - **15-16***ogsaa fløi der ... en Blomst*] sml. *Den lille Idas Blomster* (I 44), *Dagbøger II 225*, EDB 318.

263.35*Æsop*] gr. fabeldigter (6. årh.) der efter traditionen var vanskabt og grim; jvf. *Mulatten* (1840; SS IX 342), *Cecilies forsvar for at omdøbe blomsten Venus' Fluefænger til Æsop*:

Han os lærte, at ei Form, ei Farve
Udslag gjør i Skjønheds Blomsterbed
[...]
Form og Farve maa for Snillet vige,
Det fik første Rang i Skjønheds Rige!

36*Sokrates*] gr. filosof (470/69-399 f.Kr.), var iflg. traditionen grim.

264.29ff. Sml. *Den lille Havfrue* (I 87ff), *Det gamle Egetræes sidste Drøm* (III 51ff), *Dynd-Kongens Datter* (III 63ff) og *De Vises Steen* (IV 87ff).